

е направила тази поезия, може да се съди по факта, че аз още тогава се впуснах да я превеждам. Ако бях малко по-суетна, щях да премълча този факт, понеже преводът ми беше лош. Не можеше да бъде друг - тогава бях начинаеща българистка и начинаеща преводачка на 20-годишна възраст. И нали знаете - "на неопитния морето му е до колене".

Неуспехът ми за щастие не ме потисна, а ме амбицира. Така стихийният ми стремеж да превода Яворовата поезия прерасна в стремеж осъзнат. 30 години се занимавах като преводачка с други работи: превеждах и проза, и драматични творби, но най-много естествено превеждах българска поезия, например Теодор Траянов, Емануил Попдимитров, Людмил Стоянов, Иван Пейчев, Веселин Ханчев, Блага Димитрова, Стефан Цанев, от по-младите Калин Донков, Борис Христов, Атанас Звездинов, от още по-младите София Несторова, Николай Павлов - и редица други, но никога не съм превела нито ред от Яворов. Странно - цели 30 години живях с мисълта за поезията му и с твърдото убеждение, че един ден ще превода.

Да, но от убеждението до реализацията е далече. Всъщност, какво е ставало през тези 30 години? Те явно са ми послужили като информационна банка. В съзнанието ми са се трупали ритмични, интонационни и римови схеми, звукови, звукописни и цветови картини, които са се появявали пред очите ми с повикване и без повикване. Без думи. А после дойде денят, когато ги облякох в думи.

Сигурна съм, че един българин ще има възражения относно подбора на стиховете, преведени и представени в книгата "Наяве и насън". Всяко българско дете знае наизуст стихотворенията "Градушка", "Край огнището", "На нивата" и "Заточеници". Къде са те и защо не са включени в подбора ми? Уверявам ви: не се стремя да представя Яворов тенденциозно. За да разбере читателят тези стихотворения, трябва да познава българската история - а това, за съжаление, не може да се предполага автоматично при един чужденец. С риска, че няма да бъде разбрана докрай, преведох "Арменци" и "Хайдушки песни", донякъде разчитайки на силата на общочовешката драма, която не се нуждае нито от конкретното време, нито от конкретната територия. А ако читателят знае за какво става дума - още по-добре.

И така, какво преведох? Преди всичко онези стихове, които звучат така, сякаш са написани не вчера, а днес. По време на рабо-